

Norges
nasjonalparker

Årsrapport 2019

Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia

Forord

Femundsmarka nasjonalpark ble opprettet i 1971, Gutulia nasjonalpark ble opprettet i 1968. Fylkesmennene i Sør-Trøndelag og Hedmark har vært forvaltningsmyndighet for verneområdene siden 1980 tallet. Før dette var Direktoratet for statens skoger forvaltningsmyndighet.

Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia ble oppnevnt av Miljøverndepartementet den 15. februar 2013.

I løpet av første halvdel av 2014 ble det tilsatt nasjonalparkforvalter for Femundsmarka og Gutulia. En 100 % stilling som nasjonalparkforvalter ble lokalisert til Røros med kontorsted på Doktortjønna. I tillegg ble det opprettet en nasjonalparkforvalterstilling på Drevsjø, ved Skrivargarden som skulle ha oppgaver knyttet til Fulufjellet nasjonalpark i Trysil, og Femundsmarka og Gutulia nasjonalparker.

Årsrapporten gir en samlet framstilling av nasjonalparkstyret og nasjonalparkforvalter sitt arbeid, og gjennomførte tiltak og møter.

Foto: Kirsten Thyrum

Nasjonalparkstyret på befaring ved Villreinsenteret på Hjerkin.

1. Verneområdene – status

Femundsmarka nasjonalpark ble opprettet i 1971 og utvidet i 2003, i tillegg ble Langtjønna og Femundslia landskapsvernområder opprettet i 2003.

Formålet med vernet av Femundsmarka nasjonalpark er å bevare landskapsformer med blant annet det særpregede dødislandskapet med blokkmark.

Formålet med vernet av Langtjønna landskapsvernområde er å ta vare på et særegent natur- og kulturlandskap med kulturlandskapselementer blant annet knyttet til fløtningsanlegget mellom Femund og Feragen.

Formålet med vernet av Femundslia landskapsvernområde er å ta vare på et særpregede naturlandskap i tilknytning til Femundsmarka nasjonalpark.

Forvaltningsplanen for Femundsmarka nasjonalpark og landskapsvernområdene Langtjønna og Femundslia, ble godkjent av Miljødirektoratet i mai 2014

Gutulia nasjonalpark ble opprettet i 1968 og utvidet i 2004. Vernet areal er på 23 km² og dette er dermed Norges minste nasjonalpark.

Formålet med vernet av Gutulia nasjonalpark er; – å bevare et i det vesentlige urørt skog-, myr- og fjellområde, – å bevare det naturlige biologiske mangfoldet med et egenartet plante- og dyreliv, – å verne om kulturminner. Ivaretagelse av naturgrunlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse.

Forvaltningsplan med besøksstrategi for Gutulia, er nå ferdig utarbeidet.

Grøvelsjøen naturreservat ble opprettet i 1989, forvaltningen av naturreservatet ble overført til Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia, fra den 1. oktober 2015. Fram til dette tidspunktet har Fylkesmannen i Hedmark vært forvaltningsmyndighet.

Formålet med vernet av Grøvelsjøen naturreservat er å bevare et naturhistorisk interessant område med viktige kvartærgeologiske formelementer, blant annet en rekke velutviklede seter i ulike nivåer.

Det finnes ikke forvaltningsplan for dette området.

Foto: Kirsten Thyrum

Frakt av sauer over Gutulisjøen.

2. Aktører i verneområdene

Nasjonalparkstyret

Forvaltningsmyndigheten for Femundsmarka og Gutulia nasjonalparker ble overført fra Fylkesmennene til nasjonalparkstyret ved brev fra Miljøverndepartementet av 12. juni 2012. Nasjonalparkstyret består av en representant fra hver av de to berørte kommunene og de to fylkeskommunene med areal i verneområdene, samt to representanter fra Sametinget.

Nytt nasjonalparkstyre ble oppnevnt av Miljøverndepartementet i brev datert 9. februar 2016. Styret konstituerte seg i møte 15. mars 2016. Det ble oppnevnt nye representanter fra Sametinget etter Sametingsvalget i 2017.

Medlemmer av nasjonalparkstyret har i 2019 vært følgende:

Rolle	Ordinært medlem	Varamedlem	Reprenterter
leder	Lars Erik Hyllvang	Tor Erik Skramstad	Engerdal kommune
nestleder	Hans Vintervold	Mona Waldahl Slettum	Røros kommune
styremedlem	Heidi Lundstedt	Dag Martin Bakken	Hedmark fylkeskommune
styremedlem	Liv Darell	Bjørn Salvesen	Sør-Trøndelag fylkeskommune
styremedlem	Eva Nordfjell	Marie Kristine Lorentzen	Sametinget
styremedlem	Inge Even Danielsen	Jarle Jonassen	Sametinget

Faglig rådgivende utvalg

Nasjonalparkstyret vedtok på sitt møte den 16.03.2015 å oppnevne et faglig rådgivende utvalg bestående av følgende organisasjoner:

- Engerdal Fjellstyre
- Svahken Sijte
- Fæmund Sijte
- Statskog
- DNT, Oslo og Omegn
- Styret i A/S Fæmund II
- INAF- Stiftelsen Informasjonssenter for Femundsmarka nasjonalpark
- Destinasjon Femund Engerdal
- Representant for veiløse bosetninger v/ (Svein Bjarne Waldal)
- Elgå Vel
- Naturvernforbundet i Rørosregionen
- Røros Jeger- og Fiskerforening
- Røros museums- og historielag

Det ble gjennomført møte med faglig rådgivende utvalg den 26. mars i 2019. Det var en gjennomgang av kunnskapsdelen og tiltaksdelen av besøksstrategien. Det ble videre gjennomført en workshop der innspill til mål i besøksstrategien og tiltaksdelen hadde hovedfokus.

Administrativt kontaktutvalg

Det er etablert et administrativt kontaktutvalg for å få til den gjensidige kontaktutvekslingen mellom ulike forvaltningsorgan i området. Følgende organisasjoner er invitert med i administrativt kontaktutvalg:

Engerdal kommune, Røros kommune, Hedmark fylkeskommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Verdensarvkoordinator, Reindriftsavdelingen, Statskog, Statens naturoppsyn, Nasjonalparksenteret/Rørosmuseumet, Fylkesmannen i Hedmark, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Sekretær for kontaktutvalget er nasjonalparkforvalter.

Møtene med administrativt kontaktutvalg har blitt avholdt sammen med møtene i faglig rådgivende utvalg, og arbeidet med besøksstrategi har vært høyt prioritert.

Nasjonalparkforvaltere

Sekretariatet består av Kirsten Thyrum og Ragnar Ødegaard, disse skal forberede saker for styret, drive informasjon og gjennomføre tiltak, samt holde kontakt med brukerne av verneområdet.

- Kirsten Thyrum er ansatt som nasjonalparkforvalter med kontorsted på nasjonalparksenteret for Femundsmarka, på Doktortjønna, Røros. Stillingen er administrativt lagt til Fylkesmannen i Trøndelag.
- Ragnar Ødegaard er ansatt hos Fylkesmannen i Innlandet og fungerer i en delt stilling som nasjonalparkforvalter med kontorsted på Skrivargarden, Drevsjø.

Naturoppsynet

Statens naturoppsyn hadde i utgangspunktet en stilling på Drevsjø knyttet til Femundsmarka og Gutulia, denne er i praksis omdisponert til andre verneområder i Innlandet. Sno stillingen som er lokalisert på Røros, er SNO sin hovedkontaktperson for Femundsmarka og Gutulia.

Mye av tilsynsarbeidet er gjennomført med kjøp av tjenester fra Engerdal fjellstyre innenfor deres virkeområde, i tillegg har de engasjert Martin Røsand som naturoppsyn på Røros siden

Det er gjennomført totalt 25 ukesverk med naturoppsyn/ tiltak over året i Femundsmarka og tiliggende landskapsvernområder, og det er utført 1 ukesverk i Gutulia. Mesteparten av disse ukeverkene er gjort ved tjenestekjøp av Engerdal fjellstyre, som for 2018.

Det er ingen anmeldelse for ulovlig motorferdsel. Det har vært særlig fokus på leiraktivitet langs de mest trafikkerte vassdragene. Det rapporteres om utfordringer knyttet til forsøpling, det er fortsatt spor etter ulovlig hogst av ved, men det kan se ut som omfanget av ulovelig vedhogst er redusert.

Ulovlig motorferdsel er et lite problem i disse verneområdene. Lovlig virksomhet i form av oppsyn/ tilrettelegging, kjøring i forbindelse med reindrifta og transport til utleiehytter gjør likevel at trafikken av snøskuter innenfor verneområdene er forholdsvis stor og større enn i en del tilgrensende områder.

Statskog har 17 åpne buer innenfor verneområdene SNO har hatt hovedansvaret for utkjøring av ved til disse buene, samt at naturoppsynet har bidratt med ettersyn og vedlikehold, sammen med Statskog sitt eget personell.

Fra Rødvoltjønna.

3. Arbeid i nasjonalparkstyret 2018

Møter og befaringer for nasjonalparkstyret

Dato	Møtetype	Sted
06.03.2019	Nasjonalparkstyremøte	Engerdal kommunehus
20.05.2019	Befaring Breheimen	Besøkssenter Lom
21.05.2019	Nasjonalparkstyremøte	Villreinsenter Hjerlind
23.09.2019	Nasjonalparkstyremøte	Femund nasjonalparkhotell, Elgå
06.12.2019	Nasjonalparkstyremøte	Røros Hotell

Saker til behandling i nasjonalparkstyret og delegert til nasjonalparkforvalter

Type saker	Styret	Delegert
Administrative saker / generelle saker	23	
Vedtak om motorferdsel i utmark	3	11
Vedtak om byggesaker	2	1
Tilrettelegging og friluftsliv		
Økonomi	4	
Uttalelser – høringer – lovarbeid	5	2
Dispensasjon for forskningsformål		
Besøksstrategi – naturoppsyn	2	
Dispensasjon for organisert ferdsel	2	2
Totalt	41	16

Foto: Kjartan Trana

4. Aktivitet

Deltagelse ved møter og kurs

Dato	Tema	Hvor
Januar	Møte med Miljødirektoratet i Trondheim angående besøksstrategiarbeid og besøkssteder	Trondheim
Januar	Møte med Verdensarvsenteret på Røros – Per Øivind Riise – angående aktuelle samarbeidsprosjekt	Røros
Januar	Deltar i referansegruppe oppnevnt av Norsk institutt for naturforskning (NINA) – metodikk for sårbarhetsanalyse i verneområder	Trondheim
Januar	Styringsgruppe for re-autorisasjon for Besøkssteder nasjonalpark	Røros
Januar	Nasjonalparkkonferanse – Forollhogna og fylkesmannen	Ålen
Februar	Møte med Engerdal fjellstyre og Destinasjon Femund Engerdal – reiselivsbedrifter- om arbeid med Besøksstrategi	Drevsjø
Februar	Oppstartmøte – Historiske vandreruter et samarbeidsprosjekt med DNT og Riksantikvaren, samt flere lokale aktører	Røros
Februar	Møte med Statskog og SNO – oppfølging av arbeidet med besøksstrategi	Røros
Februar	Møte med verdensarvkoordinator Røros – oppfølging av besøksstrategi for verneområdene forvaltningsplan for verdensarven	Røros
Mars	Verdensarvrådet – arbeid med felles arrangementsplan	Os
Mars	Samling Sametinget – tema besøksstrategi og forhold til reindrifta og samiske interesser	Kirkenes
Mars	Besøk av ICOMOS – innlegg om samhandling mellom verdensarv og verneområder	Røros
Mars	Deltagelse på kurs i prosjektledelse i regi av Naturviterne	Oslo
April	Samling for nasjonalparkforvaltere – fellesbefaring naturmangfold- fylkesmannen i Trøndelag	Tautra
April	Befaring med Geir Høytomt, Kistefoss, og SNO, Engerdal fjellstyre. Kartlegging av rødlistede arter knyttet til gammel skog	Langtjønna, Røavassdraget
April	Samarbeidsmøte med Engerdal fjellstyre og SNO, planlegging av tiltak og oppdrag for 2019	Drevsjø
Mai	Miljødirektoratet deltar på møte med arbeidsgruppe for re-autorisasjon av Besøkssteder nasjonalpark	Røros
Mai	Deltagelse i samling for Norges verdensarvsteder – fokus på samarbeid mellom naturvern og kulturminnevern	Vega
Mai	Befaring sammen med nasjonalparkstyret til Breheimen, befaring av innfallsport og Besøkssteder Nasjonalpark og Villreinsenter	Lom og Hjerlind
Mai	Besøk av Klima- og miljøavdelingen, fylkesmann i Trøndelag, med Frank Jensen – presentasjon av arbeidsoppgaver og Røros	Røros
Juni	Planleggingsmøte med Engerdal kommune og Destinasjon Femund Engerdal – nasjonalparkdager med opplegg i Gutulia sommeren 2019	Drevsjø
Juni	Fagråd Verdensarv – befaring til bla demning ved Femund og Blokkodden	Engerdal
Juni	Forvaltersamling i regi av Miljødirektoratet - tema Besøksstrategi	Trondheim
Juni	Befaring av vognveien fra Langen over Femundsåsen til tømmerrennene, sammen med Statskog, SNO og entreprenør	Langen, Femund
Juni	Befaring med SNO og Engerdal fjellstyre, til Svukuriset og tilrettelegging Valdalsfjellet	Elgå
Juni	Skjøtselstiltak i Gutulia – inngjerding og beitedyr – befaring med landbruks faglig rådgiver	Gutulia

Juni	Utarbeiding av utstilling om setring i Gutulia, samt ferdigstilling av innfallsport og tilrettelegging	Gutulia
Juni	Sesongåpning med vertskap og ny utstilling i Gutulia	Gutulia
Juli	Fagdager på 2 lørdager – med tema natur og kultur og botanikk	Gutulia
August	To dagers samling med seksjon naturmangfold land	Steinkjer
August	Innlegg for Statskog – region Midt Norge om forvaltningsoppgaver i Femundsmarka	Langen
August	To-dagers besøk fra alle forvaltere i Innlandet sammen med avdelingsledelsen ved enhet landbruk og Miljø	Elgå – Gutulia - Valdalsfjellet
September	Nordisk verdensarv – samling med tema tverrfaglig samarbeid og lokal deltagelse	Stockholm
September	Befaring av trase for Historisk vandrerute i Langtjønnen LVO, samt Fjølburøsta. Sammen med DNT, Riksantikvaren og Statskog	Langtjønnen
September	Befaring av tilrettelegging i Gutulia, for nasjonalparkstyret i Skardsfjella og Hyllingsdalen	Gutulia
Oktober	Møte INAF – innhold og vedtekter for Besøkscenter Elgå	Drevsjø
Oktober	Oppstart arbeid med å finne ny kontorplassering for forvaltere på Røros – FM Trøndelag	Røros
November	Besøksstrategi og verdiskaping i verneområder – samling i regi av NMBU	Ås
November	Gjennomgang av senteret i Elgå før re-autorisasjon med representanter fra Miljødirektoratet	Elgå
November	Felles seksjonsmøte for naturmangfold land	Trondheim
Desember	Innlegg for Sametinget – angående samisk innhold ved natursenter og formidling	Karasjok
Desember	Samling for nasjonalparkforvaltere i regi av Fylkesmannen i Trøndelag	Trondheim

Foto: Kirsten Thyrum

Botanisk guidet tur langs Gutulisjøen ved Leif Galten.

5. Prioriterte arbeidsoppgaver og gjennomførte tiltak

Besøksstrategi

Det har vært prioritert arbeid med ferdigstilling av besøksstrategien. Kunnskapsdelen var i hovedsak på plass, så arbeidet har vært konsentrert omkring mål- og tiltaksdelen. Det har vært lagt vekt på medvirkning og innspill fra ulike grupperinger knyttet til organisasjoner, reiselivsbedrifter, aktivitetsbedrifter og destinasjonsselskap.

Ferdselstilling

Det ble satt opp fire ferdselstellere, det har bare kommet resultater fra en av disse. Det er ferdselstilleren inn til Gutulia nasjonalpark, her var det registrert totalt 9500 passerende i løpet av sommeren 2019.

Åpen seter - Gutulia nasjonalpark

Ordringen med åpen seter er videreført for 2019. Dette innebærer at det har vært eget vertskap på Gutuliasetra i perioden 29.juni til 15. august, tiltaket er finansiert ved bidrag fra tiltaksmidlene som nasjonalparkstyret disponerer og inntekter fra vaffelsalg. May-Britt Trydal har vært engasjert som vertskap på setra, den er i utgangspunktet åpen for besøkende hver dag om sommeren.

Det ble ikke foretatt slått av setervollen i regi av SNO, men dette ble utsatt til sommeren 2020.

Båttransport for de med særskilte behov inn til Gutulia nasjonalpark og setrene.

Åpning av ny utstilling om setring i Gutulia gjennom 200 år.

Andre tiltak i Gutulia nasjonalpark

Det har blitt utarbeidet en egen utstilling om seterlivet gjennom 200 år i Gutulia. Det er laget en liten utstilling med gamle bilder som er satt opp i «ostebua» på Oppåvollen, samt utarbeidet et tematisk hefte. Det ble gjennomført en sesongåpning den 29. juni, med åpning av utstillingen.

Det var tilbud om fagtema på fire lørdager i løpet av sommeren. Oppslutningen om disse var imidlertid betydelig mindre enn året før.

Som skjøtselstiltak og for å skape mer dyreliv på vollen, så ble det gjerdet inn et mindre område på Nedpåvollen, der det beitet gammelnorsk spelsau.

Ny oversiktstavle i Gutulia nasjonalpark.

Informasjonstiltak

Det er satt opp et oversiktskart/ tegning over Gutulisetra, som viser tilbudet i området. Natur- og opplevelsesstien i Gutulia er ferdigstilt og resultatet har blitt så bra at denne utformingen nå er Miljødirektoratets anbefaling for utarbeiding av natursti i henhold til merkevaren Norges nasjonalparker.

Det legges ut saker på facebookside for Femundsmarka og Gutulia, sånn ca en gang pr måned. På denne måten forsøker vi å henvende oss mer direkte til brukerne i området. Nasjonalparkstyrets hjemmesider blir i hovedsak benyttet til forvaltningsrelatert informasjon for å bidra til åpenhet om forvaltningen.

Restaurering av vognveien mellom Langen og tømmerrenene.

Klopplegging

Det ble gjennomført en befaring av kloppleggingen på Valdalsfjellet mot Svukuriset. Prosjektet er utført av Engerdal fjellstyre, det viste seg å være behov for betydelige forbedringer og arbeidet ble rettet i løpet av sommeren 2019. Det har ikke vært gjennomført sluttbefaring etter dette.

Tilrettelegging i synnervika

I samarbeid med Statskog er det tilrettelagt for ulike brukergrupper i Synnervika. Det er etablert en gruset sti ned til leriplass ved sjøen, dette området ligger mellom naustrekkene, og har tidligere blitt oppfattet som et «privat» område. Det er bygd en ny utedo i området og etablert teltplasser, der grunnen er drenert og gruset. Det er bevilget midler til en arkitekttegnet stor gapahuk, og arbeidet med denne er startet opp og vil bli ferdigstilt i 2020.

Forvaltningsplan for Gutulia nasjonalpark

Forvaltningsplanen med besøksstrategi for Gutulia nasjonalpark ble bearbeidet og ferdigstilt etter høringsrunden, og deretter oversendt Miljødirektoratet for endelig godkjenning.

Andre prioriterte oppgaver

Det gjort et omfattende restaureringsarbeide av «Vognveien» mellom Langen og Langtjønaområdet /

Beitende gammelnorsk spelsau på Gutulivollen.

tømmerrennene. Arbeidet ble utført med gravemaskin og de gamle håndgravde grøftene ble åpnet, og nye klopper ble lagt ut. Denne vognveien framstår nå i god forfatning.

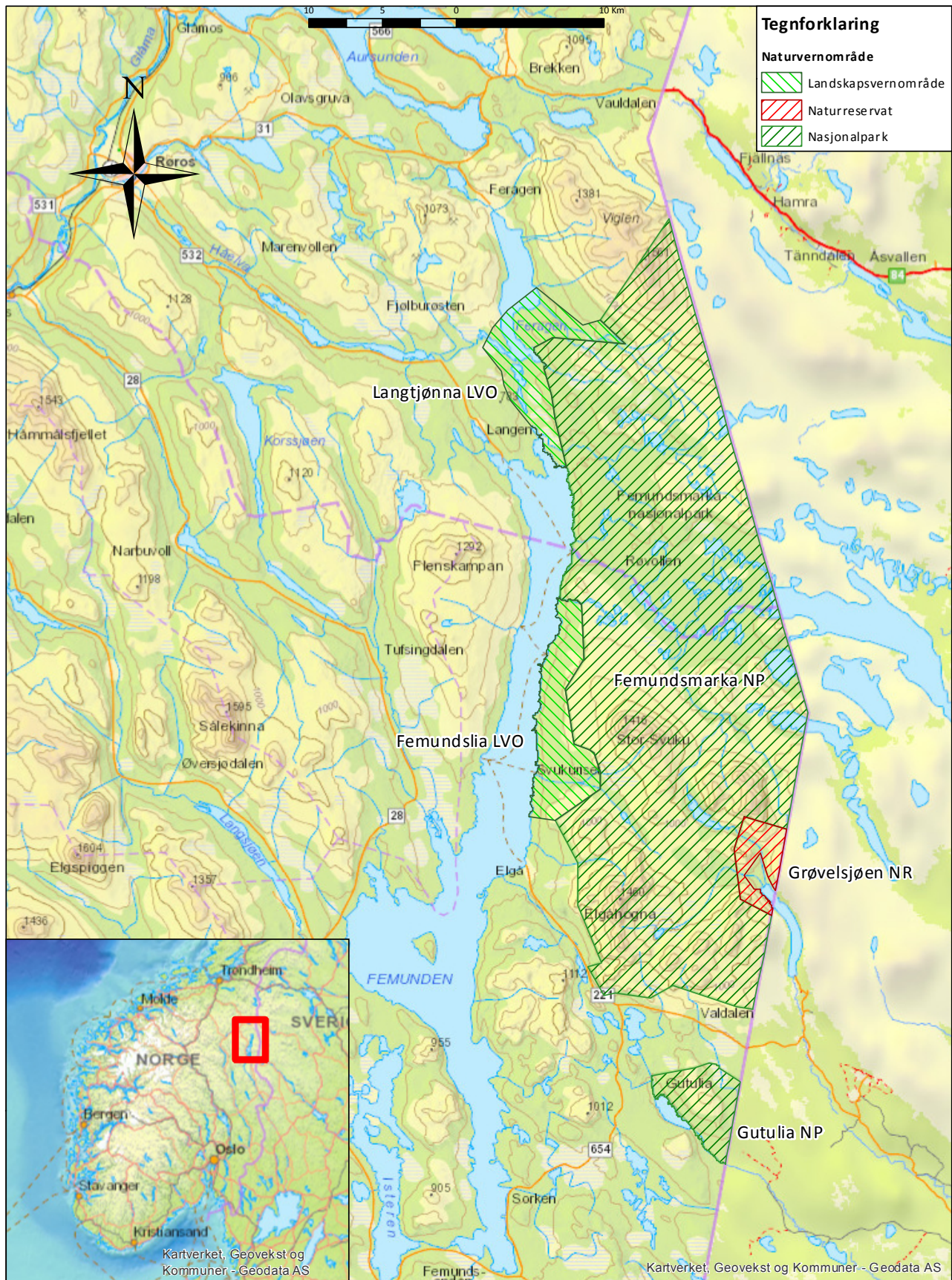
Det er gjennomført en kartlegging av sårbart fugleliv og ferdseil på Rødvolfjellet, det var tilstedeværelse alle helger i mai og i starten av juni. Kartleggingen ble utført av Jan Nordvålen i Engerdal fjellstyre.

Det er i samarbeid med Kistefoss v/ Geir Høytomt startet opp et arbeid med å kartlegge rødlistede arter og verdifulle naturtyper i den meste uberørte delen av Femundsmarka. Feltarbeidet ble gjennomført i 2019 og rapporten forventes å foreligge med det første.

6. Økonomisk oversikt over midler disponert av nasjonalparkstyret 2019

Post	Formål	Bevilget	Disponert	Balanse
1420.31	Tiltaksmidler	700 000	700 000	0
1420.21	Drift styret	400 000	386 596	+ 13 404
1420.21	Forvaltningsplan og besøksstrategi	170 000	164 339	+ 5 661

Femundsmarka og Gutulia nasjonalparker

Postadresse:

Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia
Fylkesmannen i Trøndelag
Postboks 2600, 7734 Steinkjer

Kontaktinformasjon:

fmtlpost@fylkesmannen.no
Telefon: 74 16 80 00
www.nasjonalparkstyre.no/femundsmarka